

fuisse angelica operatio, quia Christi efficacia sufficiens erat. Nihilominus tamen potuit ibi intervenire aliquod angelicum ministerium, saltem remotum, applicando phantasmata, excitando humores, vel tollendo impedimenta, aut aliquid simile operando.

17. *De secundi temporis apparitionibus et quibusnam ministraverint Angeli.* — De alio tempore post Nativitatem, nihil dicere necesse est, quia Christus in eo statu naturaliter apparebat per seipsum omnibus, quibus appropinquare volebat. Unde ad illas apparitiones non erat per se ministerium Angelorum necessarium. Non legimus autem Christum in eo statu apparuisse visibiliter hominibus distantibus modo extraordinario, aut miraculoso, propter quem ministerium angelicum esset necessarium. Solum legimus in infantia Salvatoris apparuisse Christum aliquibus loco distantibus, non tamen in eadem distantia manentibus, sed vel ad illos accedendo, vel eos, ut ad se videndum accederent, vocando, ut de Pastoribus, et Magis legimus. Et quoad illam vocationem ministerium Angeli in talibus apparitionibus intervenire potuit, sicut de Pastoribus, et Magis legimus. Et quoad illam vocationem ministerium Angeli in talibus apparitionibus intervenire potuit, sicut de Pastoribus aperte Lucas docet, et de Magis credibile est, ut dixi in 2 tom., 3. part., disput. 14, sect. 5. Præter has vero apparitiones Christi viventis in hac vita mortali, quæ naturales dici possunt, semel miraculose apparuit gloriosus in monte Thabor, Matth. 17, et Marc. 9, in qua apparitione aliquod ministerium Angeli habere potuerunt, saltem quoad multas circumstantias, quæ in illa intervenerunt, præsertim quoad apparitionem Moysis et Eliæ, et quoad vocem, quæ audita est, et nubem, quæ apparuit. Tamen ex parte Christi se manifestantis officium angelicum necessarium non fuit, quia Christus ibi per se habuit gloriam, et claritatem, quam ostendit, et illam sua virtute sensibus Apostolorum objecit, ut voluit. Reliqua de illa apparitione dixi in 2. tom., 3. part., disput. 32, et copiosius Thyraeus in speciali tractatu de illa apparitione.

18. *Tertii temporis apparitionibus Angeli non ministrarunt.* — *Nec enim quando mutata forma Christus tunc apparebat.* — De tertio tempore post Resurrectionem certum est, Christum Dominum sæpius apparuisse, et se videndum, non in aliqua imagine, vel aliena specie præbuisse: sicut Matri, Magdalena, Apostolis, et Discipulis apparuit.

Et de hujusmodi etiam apparitionibus clarum est non esse factas, mediantibus Angelis, sed ab ipso Christo proxime, et per seipsum operante. Nam ipse accedebat, et intrabat ad discipulos, et ostendebat illis seipsum, non solum visui se objiciendo, sed etiam tactui palpandum præbendo. Et quamvis sine aliqua præternaturali, et extraordinaria operatione id non fecerit, ad illam necessarium non erat angelicum ministerium: quia sola voluntas Christi sufficiebat, ut corpus suum gloriosum aliorum sensus ita immutaret, ut ab eis videri, vel tangi posset. Aliquando vero apparuit Christus illis diebus immutando vultum suum, et alienam speciem sumendo, ut cum in forma peregrini, vel hortulani, ita apparuit, ut non cognosceretur. Et tunc dubitari potest, an illa species, vel habitus in quo apparebat, fieret medio aliquo Angelo assumente corpus illud ad Christum occultandum? Sed non videtur necessarium, ut illa occultatio per speciale ministerium Angelorum fieret. Nam corpus gloriosum per virtutem animæ potens est ad se manifestandum ex parte, simulque quoad aliquam proprietatem suæ personæ se occultandum. Item illa etiam, quæ ad corporis ornamentum seu habitum pertinent, ab ipso met Christo facile assumi poterant: nam illud etiam videtur esse quasi connaturale corpori glorioso. Omnes ergo illæ apparitiones factæ a Christo jam glorificato in terris existente immediate fuerunt ab ipso factæ: solum ergo potuerunt illic ministrare Angeli, vel ut annuntiantes Resurrectionem ejus, vel ut comitantes, et honorantes Christum, sicut in Evangeliiis, et Act. 1, legimus.

19. *De apparitionibus quarti temporis.* — Superest dicendum de apparitionibus Christi post ascensionem, quas noster Thyraeus, lib. de Apparitionibus Christi, sic dividit, ut quædam personales, aliæ impersonales fuerint. Personales dicuntur illæ, in quibus Christus ipse in propria persona vere, ac realiter se videndum præbet. Impersonales autem sunt, quæ solum in imagines per species alterius corporis fiunt. Et quod utroque modo se Christus post ascensionem hominibus hic degentibus manifestaverit, exemplis late ostendit dictus auctor, et nonnulla ego attuli in 2 tom., 3 part., disput. 51, sect. 4. Ubi eandem distinctionem sine illis verbis quoad ipsam rem tractavi. Et inter apparitiones personales, tanquam certam posui illam, quæ Paulo in via facta est Act. 9, de qua plura erudite congerit Lorinus, Act. 9 et 22, qui alios allegat. Ideo

que de illa certum est sine interventu alicujus Angeli factam esse: quia ipse Christus sua virtute seipsum immediate ostendit, et descendit in terram, si opus fuit, sicut etiam proprio ore Paulo locutus est, etc.

20. An vero præter hanc fuerit alia personalis apparitio Christi, incertum est. Nam ego in loco citato indicavi etiam Petro apparuisse Christum in propria persona, quando illi fugienti e Roma dixit, se Romam redire, ut iterum crucifigeretur. Thyraeus vero inter impersonales eam ponit, in cap. 3 et 8 ejusdem libri, de quo nunc non contendo, quia res est incerta. Sicut etiam est de Stephano, de quo Lorinus, Act. 7, affirmat vidisse Christum in propria persona, Thyraeus autem, in d. cap. 8, negat: et idem Thyraeus, lib. de Appar. spirituum, cap. 5, num. 12, apparitionem Christi factam Paulo, Act. 23, inter impersonales ponit. Et nihilominus lib. de Apparit. Christi, cap. 8, num. 23, inter personales illam numerat. Quidquid vero sit de particularibus exemplis, regula generalis est, quoties Christus personaliter apparuit, non per Angelos, sed per seipsum apparuisse. Et ultima istarum apparitionum personalium, erit ad universale iudicium exequendum, de qua idem cum proportione dicendum est. Et videri potest P. Thyraeus in peculiari tractatu de illa apparitione.

21. De impersonalibus autem Christi apparitionibus dicendum est, illas etiam interventu Angelorum fieri. Nam in his revelationibus Christus apparet, vel sensibus externis, vel phantasiæ, ut supponimus: utrumque autem fit Angelorum ministerio. Nam in priori modo apparitio fit formato exterius corpore sensibili, in quo tanquam in imagine Christus videatur. At illud corpus non formatur, neque assumitur immediate a Christo, tum quia Christus ut homo longe distat, et ita sine magno miraculo posset immediate per humanitatem illud corpus formare, quod miraculum tunc necessarium non est, nec cum fundamento affirmari potest, etiamsi in aliis rebus gravioribus interdum illo modo Christus operetur. Tum, quia Angeli etiam sunt ministri Christi ut hominis, et ideo magis decet ut per illos hujusmodi opera fiant. Eademque ratio est de apparitione imaginaria: nam fit per Angelos moventes animales spiritus, et applicantes phantasmata, ut supra vidimus. Et sic creditur Christus apparuisse Paulo, Actor. 18 et 23.

22. *Discrimen inter has Christi, et alias Dei apparitiones.* — Quocirca quoad hanc partem

eadem est ratio Christi, quæ de apparitionibus Dei, et fere omnia, quæ de ministerio angelico in prioribus dicta sunt, hic applicari possunt. Unde dictus auctor utrasque apparitiones impersonales vocat. Sed notanda est differentia inter illas: nam cum Deus apparet, etiamsi non in propria persona, sed per Angelum appareat, re tamen vera ibi est Deus præsens, ubi apparet, et per Angelum in corpore assumpto representatur, ut non tanquam distans, sed tanquam ibi intime præsens representetur. Christus vero quando per alium apparet, non solum representatur, quia in se occultus, sed etiam, quia est loco distans et absens, et ita accipi et cogitari debet ab eo, cui talis apparitio fit, ne decipiatur. Excipi tamen possunt apparitiones ejusdem Christi Domini, quæ interdum in sacramento Eucharistiæ visibiliter fiunt, non tantum sub speciebus panis et vini, sub quibus non sensibus, sed fidei Christus realiter præsens apparet, sed etiam sub aliis speciebus peregrinis et extraordinariis, quibus Christus miraculose objicitur sensibus in confirmationem præsentis suæ, quæ apparitiones sacramentales vocantur. Et quando ita sunt visibiles, per Angelos sine dubio fiunt. De quibus late, etiam Thyraeus in proprio tractatu.

23. *Apparitiones beatorum mediantibus Angelis regulariter fiunt.* — *Aliquando hæ beatorum apparitiones personales sunt.* — *Probabile unum Angelum in persona alterius apparere.* — Hæc autem, quæ de impersonalibus apparitionibus Christi dixi, ampliari possunt ad apparitiones sanctorum, cum Christo regnantium. Nam in historiis sanctorum Patrum sæpe legimus, in privatis revelationibus beatissimam Virginem, sanctum Petrum, aut alium oratoribus suis, atque devotis apparere: illæ autem apparitiones regulariter non fiunt a propriis personis eorum, qui apparere videntur per seipsos. Quia si sanctus, qui apparet, est in cælo in corpore et animo, ut Virgo sanctissima, necessarium non est, nec decens, ut frequenter cælestem locum deserat, et ad terram descendat: quod autem simul in utroque sit loco, magnum est miraculum, quod sine magno fundamento affirmare non convenit. Si autem solum in anima sanctus, qui apparet, in cælo est, fortasse non potest, naturaliter saltem, corpus assumere angelico more (ut in tract. de Anima videbimus), nec oportet, ut supernaturalis virtus ad hoc ei conferatur: cum ad statum animarum, cura, vel administratio externarum rerum, quæ in hoc mundo

fiunt, non pertineat. Tales ergo apparitiones ministerio Angelorum fiunt. Dixi autem, *regulariter*, quia incertum est, an interdum ex peculiari benevolentia personalis apparitio alicujus sancti fiat, et præsertim beatissimæ Virginis, quando Ildephonso sacerdotalem vestem attulit, vel alia similia. Nam etiam in corpore mortali vivens Jacobo in Hispania apparuisse creditur, quam apparitionem in propria persona fuisse factam Angelis illam deferentibus, ac comitantibus, in historiis Toletanæ, et Cæsaraugustanæ Ecclesiæ magnum fundamentum habet, ideoque prudenter, ac pie a multis creditur. Quidquid vero sit de specialibus privilegiis, ordinarie tales apparitiones impersonales esse creduntur. Et tunc fiunt absque dubio per sanctos Angelos in corporibus assumptis, sicut de aliis diximus. Imo etiam valde probabile est, Angelos non solum in persona hominum, sed etiam unum Angelum in persona alterius apparere. Ut, verbi gratia, Angelus inferioris ordinis in persona Seraphim, juxta sententiam Dionysii in superioribus tractatam.

24. *Cujus ordinis sint Angeli in his apparitionibus ministrantes.* — *Primum pronuntiatum.* — Unde potest tandem de his omnibus apparitionibus, quæ per Angelos fiunt in persona aliena, sive increata, sive creata, sive angelica, sive humana, interrogari, cujus ordinis sint Angeli, per quos fiunt? Ad hanc vero interrogationem, juxta doctrinam superius datam facile responderi potest imprimis, apparitiones semper fieri, per ministrantes Angelos, non per assistentes, quia non apparent, nec corpora sumunt, nisi mittuntur, ut per se clarum est: non mittuntur autem, qui assistunt, sed tantum, qui ministrant; ergo per illos etiam Deus ipse apparet, et fortasse ob eam causam Tertullianus illos *apparitores* vocat. Nec obstat, quod sustinere personam Dei, aut Christi, ejusque nomine, et auctoritate loqui, tantæ sit excellentiæ, ut supremorum etiam Angelorum dignitatem superare videatur. Non (inquam) hoc obstat, quia tota illius muneris excellentia non transcendit munus legationis ejusdam, quod munus Angelorum ministrantium proprium est, ad illos enim pertinet annunciare divina. Unde quoad hoc munus omnes Angeli censentur divinæ Majestati proportionati: solumque habetur ratio illarum rerum, seu negotiorum, ad quæ legationes ordinantur, ut ad

ea, quæ graviora sunt perfectiores Angeli, utique ministrantium ordinum remittantur.

25. *Secundum pronuntiatum.* — Unde dicendum est secundo has apparitiones per Angelos omnium ordinum ministrantium posse, et solere fieri: maxime vero ad custodes Angelos pertinere, et inter illos cum proportione negotiorum, et personarum distribui. Nam apparitiones ad profectum hominum ordinantur frequentius, et per Angelos infimæ Hierarchiæ facile fieri possunt, ut ex dictis in libro quarto manifestum est, et ideo si apparitio fit personæ privata, et propter commodum ejus, regulariter fiet per Angelum custodem ejus infimi ordinis; si vero fiat personæ publicæ, fiet per Archangelum, si sit de negotio gravissimo, vel universaliter pertinente ad aliquam communitatem, fiet per Angelum totius communitatis custodem. Et hinc Pererius, in c. 3. Exodi, disput. 6, in fine, conjectatur, Angelum qui apparuit Moysi in rubo, et in monte Sina, et Josue, fuisse Michaellem Archangelum, cui custodia populi Israeliti commissa creditur, ex Dan. 10 et 12, simili ergo proportione de aliis apparitionibus conjectura facienda est.

26. *Secundi pronuntiatum moderamen.* — Dixi autem, has apparitiones frequentius fieri per Angelos infimæ Hierarchiæ, quia Virtutes, et Potestates non mittuntur ad aliquid nuntiantum, vel ostendendum, ad quod hujusmodi apparitiones ordinantur. Nihilominus tamen quando Angeli mittuntur, ut nomine Dei aliquid supernaturaliter operentur, vel in puniendis hominibus, ut in Angelis missis ad Sodomam destruendam: vel in profligandis dæmonibus, ut sæpe in Apocalypsi, et Prophetis legitur, tunc verisimile est, apparitiones per Virtutes, vel potestates fieri. Circa omnes vero advertere opus est, sæpe Satanam transfigurare se in Angelum lucis: et ideo interdum apparitiones, quæ Dei, vel Christi, aut Sanctorum esse videntur, per malos Angelos fieri. Sed illæ non sunt veræ apparitiones, de quibus nos agimus, quæque per solos bonos Angelos fiunt, sed sunt fallaces, et a dæmonibus fiunt, et ideo prudenter cavendæ sunt, et discernendæ. De qua re aliquid in fine libri octavi, qui erit de damnatis Angelis, addemus: et videri potest P. Thyraeus, lib. de Apparit. Christi, c. 1 et 2, et copiosius lib. de Apparitionibus Spirituum, cap. 9, 10, 13, usque ad libri finem.

INDEX CAPITUM LIBRI SEPTIMI

DE MALIS ANGELIS, EORUMQUE LAPSU ET CULPA.

- CAP. I. *Utrum Angeli in bonos, et malos recte, et sufficienter distribuuntur.*
- CAP. II. *Utrum dæmones, seu aliqui Angeli natura sua mali sint.*
- CAP. III. *Unde habeat Angelus, ut possit peccando fieri malus, et an possit fieri creatura natura sua impeccabilis.*
- CAP. IV. *Utrum potuerit Angelus peccare sine prævio defectu in suo intellectu speculativo.*
- CAP. V. *Utrum quoties voluntas peccat, intellectus ex necessitate consideret fortius turpe objectum, quam honestum.*
- CAP. VI. *Utrum omne peccatum voluntatis defectum aliquem in intellectu pratico supponat.*
- CAP. VII. *Utrum de facto mali Angeli per ignorantiam vel cum plena scientia, et advertentia peccaverint.*
- CAP. VIII. *Utrum Luciferi peccatum superbiæ proprie fuerit, vel esse potuerit.*
- CAP. IX. *Utrum primum peccatum Luciferi fuerit superbia.*
- CAP. X. *Utrum primum peccatum superbiæ in Lucifero fuerit nimius, seu inordinatus appetitus suæ beatitudinis naturalis.*
- CAP. XI. *Utrum primum peccatum Luciferi fuerit inordinatus appetitus supernaturalis beatitudinis.*
- CAP. XII. *Utrum Lucifer peccaverit Dei æqualitatem absolute appetendo.*
- CAP. XIII. *Utrum peccatum Luciferi fuerit circa excellentiam unionis hypostaticæ, illam suæ naturæ inordinate appetendo.*
- CAP. XIV. *Utrum aliqua alia excellentia fuerit, vel esse potuerit objectum superbiæ Luciferi.*
- CAP. XV. *Utrum Lucifer alia peccata præter superbiam commiserit.*
- CAP. XVI. *Utrum Lucifer, seu princeps malorum Angelorum fuerit primus omnium Angelorum etiam sanctorum, quoad perfectionem naturalem.*
- CAP. XVII. *Utrum Lucifer alios Angelos ad peccandum induxerit.*
- CAP. XVIII. *Quale fuerit inferiorum Angelorum peccatum, et quomodo eis Lucifer illud persuadere potuerit.*
- CAP. XIX. *Utrum mali Angeli in primo suæ creationis momento peccaverint.*
- CAP. XX. *Utrum Angeli in primo instanti creationis suæ peccare potuerint.*
- CAP. XXI. *Utrum Angeli nulla interveniente mora, statim in secundo instanti peccaverint.*